

Fókuszban a képközpont

9. Jameson Cinefest

↳ Miskolc

↳ 2012. szeptember 14-23.

12. Képzőművészeti Filmfesztivál

↳ Szolnok

↳ 2012. október 11-14.

A két jelentős nemzetközi fesztivál sajátos panorámát ad a világ filmművészetéről. Miskolcon első és második filmes rendezők munkái szerepelnek, ők határozzák meg a közeljövő látványvilágát. Tőlük korábban is lehetett látni újszerű, eredeti képi megoldásokat. Idén a sujet-nél és a rendezésnél nagyobb figyelmet kapott a látvány.

Feltűnő volt, hogy a filmek többsége zárt térben, redukált, „minimál-artos” tárgyi világban, monokróm színekkel játszódik, így jellemezve a szereplők helyzetét, a témát, illetve zsúfolt „enterioröket” láthattunk, ami általában nem a gazdagság jele volt, hanem a belső értékek hiányáé. Utóbbira utalt a luxuscsillogás, amit a *Babaházban* összetörnek. Az ír KIRSTEN SHERIDAN retró-filmjének „dühös fiataljai” feketére festik a panorámaablakot, jelképes gesztusuk, kilátástalan „absztrakt expresszionizmusuk” túl direktnek tűnik. A zsúfoltság különböző szintjeit látni RADU JUDE *Mindenki a mennybe megy* című filmjében: a régi nagypolgári milliőt és a szocialista típuslakást, melyekbe betelepülnek az új fogyasztói társadalom javai. A román filmek puritanizmusával szemben „ingergazdag” környezetet jár be ANDREI BUTICA kamerája, érzékeltetve, mindez a szűk térrel együtt hogyan fokozza az agresszivitást az örületig. A Hollywoodtól független amerikai film képviselője *A messzi dél vadjai*, mely a Mississipi deltában élők sorsát mutatja a Katrina-hurrikán idején. Ők a fogyasztói társadalom hulladékainak újrafelhasználói, barkácsolói. E brikolázsra épülnek BEN RICHARDSON szurreális képei. BENH ZEITLIN rendező balladai szerkezetű műve nem annyira roncsfilm, inkább nevezhető trashnek, mivel a helyszínt és a szereplők nagy részét ott találta. A dán

KRISTINA BUOŽYTĚ
Eltűnő hullámok (Vanishing Waves), 2012

Teddy Bearben a teret egy ember tölti meg, a testépítő, akinek a kapcsolatteremtés okoz nehézséget. A szögletesség dominál MADS MATTHIESEN filmjében, nemcsak a tárgyak, a főhős viselkedése, beszéde, alakja alapján, ám fejét is mintha rajzfilmből vennék át. LAUST TRIER-MORK képei a kubizmusra is emlékeztetnek, néhol a korai Gólem filmre, főleg a törpének akarnok anyjával közös jeleneteiben. Szokatlan témát, megoldást választott a brit PETER STRICKLAND. Filmjét, a *Barberian Sound Studiot* Cathy Barberian avantgárd énekesnő, egy angol hangmérnök, valamint Ladik Katalin költő/előadó és a Tilos Rádió inspirálta. Főhősét egy olasz zugstúdió alkalmazza, melyben a 70-es években rémfilmeket gyártottak. Minderre csak a hangból következtethet a néző, csak a „rémes” körülményeket látni, melyek között kézművesként dolgozik a mérnök. A film az eltűnt technikának állít emléket önkritikusan, nem menti a manipulációt. STEVE HAYWOOD, JOAKIM SUNDSTRÖM „hangosok” munkája egyenrangú az operatőr, NIC D. KNOWLANDÉVAL. Míg itt a látható vált láthatatlanná, a litván *Eltűnő hullámok* a belső képeket akarja kivetíteni: vajon a neuronok ingerlése milyen képet vált ki az alanyban. (Korábban a japán Mariko Mori mutatott be hasonlót a Velencei Biennálén, illetve Beöthy Balázs Budapestben.) Az író-rendező, KRISTINA BUOŽYTĚ a tudomány, a kísérletezés felelősségét firtatja: hogyan változtatja meg az embert a technika, a frekvenciák milyen testi elváltozásokat okoznak. Mi irányít: a test? az agy? Ennek megfelelően váltakoznak a computergrafikák az épített-steril laboratórium és a természetes környezet képeivel; a geometrikusan szerkesztettek a „szabálytalan” formákkal, barokkos alakokkal. Operatőre FELIKSAS ABRUKAUSKAS.

Az új képközpont a tárgya MATUSIK SZILÁRD munkájának a *Vakondok 2*-nek. (Első filmje többek között a hazai zenei és vizuális undergrounddal foglalkozott, a graffitivel, street arttal.) Az algoritmusok művészetében a mérnök-rendező a számítógépes képközpont útját követi a rajzprogramtól a konverterig, a lézer-demóig, majd eljut az Avatar szintjéig. Ezek a munkák már nemcsak a high-tech újításokról szólnak, bár a játékipar és az animációs stúdiók. (Apple, Microsoft, Pixar) ebből merítenek, de gondolatokat is közölnek, a tudomány és a művészet határán járnak. E filmeknek Szolnokon lett volna helye, ahol két évente váltakozva tartják a tudományos és képzőművészeti filmfesztivált.

Szolnokon már az is sikernek számított, hogy megrendezték a fesztivált (persze, nem a filmek hiányoztak). Fontos, hogy többségük kortárs művészekkel foglalkozik, kezdik utolérni az életet, megelőzni a művészet-történetírás.

Mindehhez a régiekről készült is adhat újat, mint a *Nyolcak nyomában*¹. Deim Pálról GULYÁS JÁNOS, Kiss Györgyről ANTALA ZSUZSANNA, Csíkszentmihályi Róbertről BALOGH ERNŐ, Gáti Mariannról KONTRA MÁRIA, Kozsuharov Ognjanról AGÁRDI ELEKTRA, Pauer Gyuláról RUZSA DÉNES készített portrét. Ami vizuálisan, plasztikusan is értendő: alanyaik többsége szobrász, arcaik gyakran mérhetők szobraikéhoz, a munka alkotóikon is nyomot hagyott. Ez hitelesítheti a kamerával készült interjúkat, melyek visszatekintenek a pályára, az életmű leltárát adják, a befejezetlenségre pedig az utal, ahogy a művészt alkotás közben mutatják. SULYOK GABRIELLA festő-rendező monokróm, „keretes” film „festménye”, a *Filmetűd* megőrökíti a textilművész Gink Judit apjának, GINK KÁROLY fotósnak állított emlékművét.

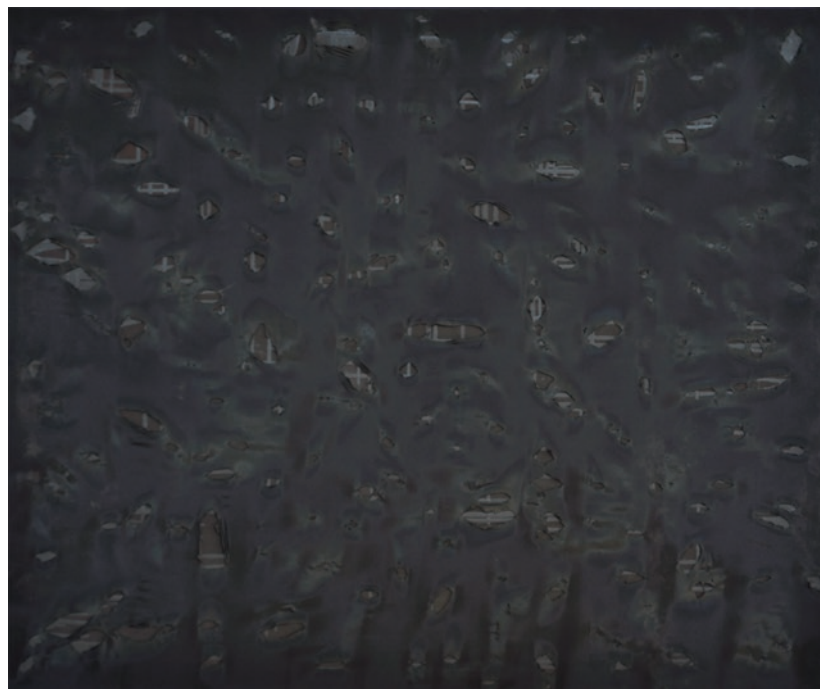
KARDOS SÁNDOR filmje Moholy-Nagy Lászlóról, nem lezárt, hanem nyitott mű a jövő felé. Az *Örök mérték* több a többinél, ideértve a Moholyról készületeket is, mert a műelemzések mellé mai kísérletezőket talált, akik élővé teszik az anyagot. TELEK BALÁZS Moholy arcképét változtatja anamorffá, és a fotogram mai változatát készíti el. VETŐ JÁNOS, PETER OGI² pedig festményeket hangszerel át Moholy szellemében, akit a hang-kép viszony (fényzongora) is foglalkoztatott. A látással való kísérletezés Kardost is jellemzi, két éve Kafka *Átváltozását* képezte le szokatlan módon, de az írásműhöz híven, a történetet a bogár szemével láttatva,³ most Rilke *Sírásóját* rögzítette réskamerával,⁴ időben a teret. Más jellegű kísérlet a brit PATRICE GOLDBERG és SANDRINE MARY filmje, *A művészet és az orvostudomány találkozása*, amely a röntgen, CT-, MR-felvételek művészeti alkotássá válásával foglalkozik. Aktuális NICOLA GRAEF filmje is (*Ikon születik*) a „sokarcú” Kate Mossról, a bálványról. Művészettörténeti hiányt pótol a nálunk is kedvelt lengyel plakátról forgatott film (MARCIN LATALLO: *A poszter másik oldala*). A filmben az 50 éves mozgalom nagy alakjai: Jan Lenica, Jerzy Tomaszewsky szerepelnek. Az elfelejtett amerikai festőről, Hyman Bloomról ANGÉLICA BRISK készített filmet. A fesztivál idején a Tisza moziban vetítették ULRICH GÁBOR filmjeit: a *Memoir* és a *Tulipán* mellett az állóképeit. Ulrich rendhagyó rajzfilmes és grafikus, rajzai nem a filmjei „storyboard”-jai, vázlatai, hanem önálló alkotások, jóllehet szálkás alakjai mindig éppen a változás pillanatában leledznek.

1 Szalay Péter dokumentumfilmjében találunk Czóbel Béla 1904-es rajzára.

2 Vető a 70-es évek avantgárd művésze; Ogi a Spions zenekar egyik alapítója, a Sírásó zeneszerzője.

3 Palotai János *Az aranykorszaktól a street art-ig. 40 éves a szolnoki képzőművészeti film fesztivál. 2010. szeptember 23-26. Balkon 2010/11-12.*

4 A célfotóhoz hasonlóan működik, de a rés mögött halad és rögzíti a film folyamatosan teret.

NAGY ISTVÁN
Paraziták, 2012, olaj, vászon, vegyes technika, 100 × 120 cm

PALKÓ TIBOR
Hangyás, 2010, olaj, vászon, 90 × 90 cm

A fesztivál fődíját JANKOVICS MARCELL filmje, *Az ember tragédiája* nyerte. Rajta kívül fiatal(abb) animációsok taroltak: a *Memoir*, a TÓTH-PÓCS házaspár *Bíborcsigája*; TARI ZSÓFI *Szofita Landja*; DELL'EDERA DÁVID *Játszótere*, duplázott HERMÁN ÁRPÁD *Sajnálomja*.